

Frykter dårlig kvalitet i egen forskning

FOTO: YNGVE VOGEL

840 unge forskere i Norge har talt. Usikkerhet og midlertidighet rammer kvaliteten på egen forskning, og det går på framtidstroen løs.

Det er særlig yngre kvinnelige forskere som sliter med drømmen om en akademisk karriere. Akademiet for yngre forskere (AYF) står bak en ny rapport som de mener gir økt grunn til bekymring for rekrutteringen til norsk forskning de neste årene, skriver Universitetsavisa.

I rapporten «Unge forskere i Norge – Karriereveier og ambisjoner» har 840 yngre forskere med en snittalder på 32 år, og i alle faser av karrieren, deltatt. Funnene støtter opp under konklusjoner fra Karrierebarometeret, kandidatundersøkelser og tidligere rapporter fra AYF: Tidligere funn som gir grunn til uro for rekruttering til norsk forskning i årene som kommer, understøttes også i denne rapporten. For to år siden viste AYFs undersøkelse at bare litt over halvparten av de spurte var positive til å anbefale unge en forskerkarriere. Usikre arbeidsforhold gjør fortsatt at færre enn halvparten ser for seg at de jobber med forskning 10 år fram i tid. Dette gjelder i særlig grad kvinner.

I årets rapport, utdyper AYF tidligere funn og gjør større analyser av det som er påpekt tidligere. Det viser seg at stipendiater, postdoktorer og yngre forskere i andre stillinger påpeker flere av de samme problemene knyttet til midlertidighet:

- Mange stipendiater er bekymret for å ta fatt på en karriere som har svake og usikre framtidsutsikter.

- Postdoktorer anser usikre karriereutsikter som et stort problem i en fase

av livet der man ønsker å etablere familie og planlegge fremtiden.

- Postdoktorer og seniorforskere i midlertidige stillinger opplever at de har færre rettigheter og føler seg mindre verdsatt enn faste vitenskapelig ansatte ved samme institusjon. De vektlegger i tillegg den psykiske og sosiale belastningen knyttet til usikker stilling og stadig stress knyttet til å sikre neste prosjekt eller stilling.

En fjerdedel av yngre forskere har opplevd uønsket arbeidsledighet, eksempelvis som følge av manglende forskningsfinansiering. Mange opplever også at midlertidighet rammer forskningskvalitet fordi den gjør det vanskelig å utvikle en selvstendig forskningsprofil, og å investere i langsiktige og innovative forskningsprosjekter. Det er særlig stipendiater som ser på mulighet for spennende og mer stabile jobber utenfor akademien. Det er også en del etablerte forskere som anser seg som overkvalifiserte for alternative, relevante stillinger.

En del frykter også at spisskompetansen deres kan være en ulempe i jobbsøking utenfor akademien. Mange mangler også kunnskap om relevante muligheter utenfor akademien, og en av tre føler seg enten usikker eller ikke rustet til å søke en jobb utenfor forskning. Dette gjelder i større grad for kvinner enn for menn.

Norske forskere og postdoktorer føler seg også i større grad usikre enn forskere med, henholdsvis, annen bakgrunn eller stillingskategori. Ansatte ved forskningsinstitutter er mer optimistiske og føler seg i større grad rustet til å søke en jobb utenfor forskning enn universitetsansatte.

Andre funn er at over 83 prosent av respondentene aldri har fått karriereveiledning ved institusjonen sin. Blant stipendiaterne er det mindre sannsynlig for kvinner å ha fått slik veiledning utover det faglige enn for menn.

840 respondenter, 56,2 prosent av dem kvinner, har deltatt i undersøkelsen. Gjennomsnittsalderen er 32,12 år, 60,5 prosent av de spurte er norske statsborgere 52,9 prosent av respondentene er tilknyttet universitet, mens 12 prosent er ved høyskoler, 21,9

prosent ved forskningsinstitutt, 8,7 prosent ved universitetssykehus. Blant respondentene er 46,3 prosent stipendiater, 20,3 prosent postdoktorer og 33,4 prosent seniorforskere.

Stabil festrøyking

FOTO: VAY IMAGES

Andelen nordmenn som røyker daglig har falt voldsomt de siste årene, og ligger nå på 11 prosent. Samtidig ligger andelen festrøykere stabilt på 8–9 prosent, melder NTB.

I anledning 31. mai, verdens tobakksfrie, publiserte Statistisk sentralbyrå (SSB) en oversikt over røykevaner blant nordmenn.

Helt siden målingene av andelen røykere i Norge startet i 1973 har tallet på dagligrøykere falt. Fram til 2001 var over 30 prosent av befolkningen i Norge dagligrøykere, men etter innføringen av røykeloven i 2003 har andelen røykere falt kontinuerlig.

I dag regnes bare 11 prosent av befolkningen over 15 år som dagligrøykere.

- Til sammenligning var andelen av-og-til-røykere ni prosent i 1973 og åtte prosent i 2017, noe som vitner om stabilitet i tallene til tross for noen svingninger underveis i perioden, skriver SSB i sin analyse.

SSB nevner også at selv om færre røyker, og at det er store forskjeller mellom generasjonene, var det i 2017 for første gang flere som snuser enn som røyker tobakk i Norge.

Det er også en klar sammenheng mellom røyking og utdanningsnivå. I 2005 røyket 37 prosent av dem med grunnskole som høyeste utdanningsnivå. I 2017 var bare 22 prosent i denne gruppen som fortsatt røyket daglig. Blant folk med universitetsutdannelse falt andelen røykere fra 12 til 5 prosent fra 2005 til 2017.